

Betgüman / hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy

написано kitapcy | 22 января, 2025

Betgüman / hekaýa BETGÜMAN

Goňşym Rejep birden bize gelmesini čürt-ýoluk kesdi. Hatda ýöllarda gabatma-gabat duşup, salam beremde-de, gözünü alardyp, göwünli-göwünsiz zordan kellesini yrgyldadýar.

Köp wagtlap bile tirkeşip ýören dostuň birden özüňden ürkäýse bir hilem bolýarsyň. Göwnüňe her hili zatlar gelýär. Käsgä oña sögen bolsam, onda geňem görüp durjak dälle. Ýöne oturýan-turýan, pikir edýän welin, Rejebe ömrümde bir gezegem «Ýalandan, çyndan, arwahdan, jyndan» ýakmaz söz aýdanym ýadyma düşenok. Belkäm, aýdanam däldirin.

Ýöne obamyzda bir gybatkeş aýalyň aýtmagyna görä, men Rejebiň gelni Jemal bilen arany sazlanmyşym. Onuň bilen gürleşýämişim, gülüşýärmışım. Muny hut Rejep öz gözü bilen görenmişin. Hawa, bu dogry. Meniň Jemal bilen gürleşişim nähili boldy diýsene.

Bir gün aýalym ýatymlyk toýa gidensoň, öýde ýeke özüm galdyň. Gijara sürüden sygrymyz molap geldi. Men ony ýatagynda daňdym. Gölejigim bolsa enesine dyzap boýnuny ýolaýjak bolýardy. Meniň özüm-ä näme, sygyr sagyp bilemokdym. Yeri, şeýle bolansoň goňşularýň birine sagdyrmaly bolýar-da.

Pikirlenip-pikirlenil ahyry Rejebiň ejesi Akjagül ejä sagdyrmaklygy makul bilip, öýlerine bardym.

Görsem öýde ýeke Rejebiň gelni oturan eken.

Men:

– Wiý, Akjagül eje ýokmydy? – diýdim.

Onda Jemal:

– Ol-a häzir ýok. Näme, gerekmidi? – diýip sorady.

Men:

– Aý ýok-la, gyssag nämişlesin. Bolan bolsa, sygrymyzy sagdyraýjakdym-la. Aý, bolmasa, başga birine sagdyraýaryn-la – diýip, çykyp gidiberjek boldum welin, Jemal:

– Süsüp, depip durmaýan häsiýetli mal bolsa-ha, menem sagýandyryny – diýdi.

Men janygyp:

– Wah, o janawer ýuwaş-la. Süsüp-depmäni düýşünde-de gören däldir. Bajagynyň süýduni çalak-çulak gowzatsaňyz, ol görgüli razydyr-la – diýdim.

...Häliden bäri enesine ýetişjek bolup dyzap duran sakarja gölejigimi bagyndan sypdyryp goýberdim. Gölejik bir azajyk emenden soñ çekdim. Sygyr mazaly iýdirensoñ Jemal sagdy. Yenede gölejigi goýberdim. Gölejik şap-şap edip agyz suwardyjy emip başlady. Jemal süýtden doly bedräni ýerde goýdy-da:

– Szüzüm bereýinmi? – diýdi.

Men:

– Ýok, ýok, özüm süzerin. Boldy. Sag boluň, köp sag boluň! – diýip güldüm. Şol wagt Rejebem işden gelip, penjireden seredip duranmyşyn. Biziň gülkümizi eşidip, ol özüce hut «Bu ikis-ä gürleşip ylalaşdylar-ow. Sen heleyjik, öye bir gel bakaly, men saňa ylalaşyk görkezerin!» – diýip, öýlerinde oña garaşyp oturypdyr.

Öýlerinde nähili wakanyň bolanyny bilemok. Ol hakda maňa hiç zat eşitdirmediler.

Men size häzir soňky günleriň wakasy hakynda gürrüň berjek.

Men Rejebiň gelninden gabanýandygyny bilip kämahal Akjagül ejä «Garrylyk bilen ýagşymyň?» diýip, halyndan habar almamy-da goýdum. Hatda Rejeplere tarap başardygymça seretmejek hem boldum. Sebäbi Rejebiň jaýy edil gapymyzyň baş metr öñünde. Öýden çykamda ilki gözüm şolaň jaýyna düşýär. Şonda-da başga tarapa seredýarin.

Bir gün bir goňşymyz gelip:

– Goňşy, sen Rejepden ahmal bolmagyn! – diýdi.

Onda men:

– Yeri, nämüçin? – diýip soradym.

Onda ol ýüzüni sallap:

– Rejep jübsüne gama salyp, gjelerine jaýlarynyň daşynda aýlanýarmyşyn. Garaz seni öz melleginiň içinde görse, diri sypdyrjak dälmişin – diýip aýtdy.

Ine, onsoñ gün ýaşandan soñ daş çykmamy-da goýdum. Rejep her gün irden tamlarynyň daşynda kömelek gözleýän ýaly ýere seredip aýlanýar. Belkäm, ol meniň aýak yzymy görjek

bolýandyr. Kim bilyär.

Bir gün «Akjagül ejäň aýagy döwülenmişin. Özem keselhanada ýatyrmışyn» diýen habar obamyza jar boldy. Bu habary eşidenimden soñ, işden gelyärkäm ýol ugruna keselhana sowuldym. Görsem Akjagül ejäň haly teñ eken.

Men:

- Akjagül eje, ýagşy bolýarmyň. Nähilelik bilen beýle boldy! – diýip soradym. Onda Akjagül eje uludan bir demini aldy-da:
- Wah, oglum, merdiwana çykyp dalbaryň üzüminden ýygjak boldum welin, birden aýagym taýdy-da ýykylaýdym. Injigime bolsa merdiwan gaçdy-da döwüläýdi. Aý garaz, indi ýagşy bolýan oglum – diýdi.

Şondan soñ Rejep alçaksyrap bize gelip başlady. Kä wagt menem olara baryp gaýdýan.

Bir gün Jemaldan:

- Jemal. Rejep näme ozal-a bizden öýkeläp, bize barmasyny goýdy. Indem bize öñküsi ýaly alçaksyrap gelýär? – diýip soradym. Jemal gaşyny çytdy-da:
- Indi öz ýalňyşyny bilendir-dä – diýip dymdy.

Men:

- O nähili ýalňyşyny bilipdir? – diýip soradym.

Bu sözi dilinden sypdyranyna ökünen ýaly, Jemalyň ýüzi boz-ýaz boldy. Meniň bolsa onuň nähili ýalňyş goýberenini bilesim gelýärdi.

Ahyry goýmajagymy bilenden soñ, Jemap uludan bir demini aldy: Aýdaýyn welin hiç ýerde gürrüň etmegin. Il-gün eşitse, gelşikli däl! – diýdi.

Men:

- Jyňkymam çykarmaryn. Arkaýyn aýdyberiň – diýdim.

Jemal töweregine ýaltaklap, ýuwaşjadan söze başlady:

- Şol siziň sygryňyzt sagan günüm «sen heleyjik, ýaňy Dursunyň äri bilen näme gepleşipjik durdyň!?» – şol gije meni öldür ýaly urdy... Ondan soňam jübsüne pyçak salyp, ýogyn taýak edinip, daş çyksam yzymdan aňtady ýordi. Tamýň daşynda çala bir dükürdi bolsa usul bilen çykyp, görüp gelýär. Oň göwnüne hamala ikimiz dil düwüşip, sen daşarda garaşyp duran ýalymış.

Bir gezek daş çykamda ýagyş ýuwaşjadan çisňäp durdy. Gaýynym

hem serilgi geýimlerini ýygnaşdyryp, aňyr tarapdan küýkerilip gelýän eken. Birden bir taýak hüzüläp geldi-de, gaýynymyň injigine degdi. Gaýynym şol wagt özünden gidip ýykyldy. Ynha yzyndan Rejep bir eli gamaly, bir eli kiçijik fonarly haşylap geldi-de, gaýynymyň ýüzüni ýagtyldyp gördü. Görse-hä öz ejesi. Derrew onuň goltugyndan tutaklap, ur-tut keselhana alyp gitdi. Soň ýanyndan gelip, meniň boýnumdan gujaklap:

– Jemal jan, bir haýyşym bar. Şony bitir. Seniň ýanynda duran Dursunyň äridir öydüpdirin. Men seni 5-6 aý bări aňtap ýördüm. Meni bagışla! Saňa betgüman bolanym üçin bagışla! Sen şu haýyşymy bitir, Jemal jan! Men ejemem yrdym. O-da şeý diýer. Senem şeý diý, Jemal jan, meni il içinde masgara etme. Duz kessim, şeý diý. Näme diý diýsene, «Gijara merdiwana çykyp, dalbardan üzan ýygyp durka, birden aýagy taýyp ýykylypdyr. Injigine bolsa merdiwan gaçyp döwülipdir diýgin» diýip, ýalbaryp dur – diýdi.

Rejep sondan soň bize ýygy-ýygydan gelse-de; bir gezegem «Arada näme üçin menden ýüzüňi sowup gezdiň?» diýip soramok. Sorajagam däl. Yöne meniň birje günäm, ol-da bolsa Jemala aýtma diýen zadyny aýtmaga mejbur boldum. Sebäbi bu kiçijik wakany size aýtmagym birnäçe Rejep ýaly ýigitlere uly peýda getirmegi mümkün.

Orazmämmet SAPAROW. Hekaýalar